

3

2

4

1

10

5

способів

ЗРОБИТИ НАШ ОСН

10

*успішним та
ефективним*

6

9

7

8

1

ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕРИТОРІЇ НА ЯКУ ПОШИРЮЄ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ ОСН

ОСН створюються жителями на територіях, які умовно можна поділити на **міські, сільські (селищні), гірські, прикордонні**. Також, до особливостей територій слід віднести людський ресурс, наприклад, **компактне проживання жителів певної національності**, а у зв'язку з останніми подіями в Україні **вимушених переселенців, біженців**.

Відповідно до особливостей території на яку поширює свою дію ОСН, можливо:

Вирішувати проблеми, питання інституційного характеру у населених пунктах, де немає місцевих рад та з огляду на особливості цих населених пунктів.

Розробляти, реалізовувати різного роду програми, проекти, наприклад, щодо захисту навколишнього середовища, розвитку зеленого туризму, культури, зайнятості населення, вирішення проблем із транспортним сполученням тощо.

Організовувати та надавати допомогу, представляти інтереси, захищати права вимушених переселенців, біженців та інших категорій соціально-незахищених осіб.

ПАРТНЕРСТВО ТА ДІАЛОГ

2

Для ефективного вирішення питань місцевого значення ОСН повинні вести діалог, налагоджувати партнерські відносини із іншими особами. Наприклад:

Місцевими органами державної виконавчої влади з питань реалізації програм соціального, економічного, культурного розвитку.

Місцевими радами з питань надання делегованих повноважень та фінансування із місцевого бюджету.

Міжнародними урядовими та неурядовими організаціями, з питань обміну досвідом, залучення фінансування, у межах дозволених законодавством України.

Господарюючими суб'єктами з питань покращення благоустрою прибудинкових територій, парків, скверів, вулиць тощо.

Асоціаціями, об'єднаннями ОСН, а також громадськими об'єднаннями з питань обміну досвідом, консультацій, співпраці тощо.

3

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ

ОСНи є неприбутковими організаціями. Однак, вони мають право на отримання ресурсів для забезпечення своєї діяльності та здійснення суспільно-корисної роботи. Кошти та матеріальні ресурси ОСНи можуть отримувати від:

Бюджету місцевої ради для здійснення ОСНами наданих повноважень, отримання ресурсів на основі програм сприяння розвитку ОСНів, ресурси отриманні внаслідок реалізації проектних пропозицій за підтримки місцевих рад тощо.

Обласних та районних бюджетів внаслідок реалізації проектних пропозицій.

Добровільних внесків, пожертвувань фізичних та юридичних осіб.

Управління майном переданого на баланс ОСНу.

Доходів від здійснення господарської діяльності юридичних осіб, що створені ОСНом чи передані на його баланс.

Реалізації проектних пропозицій за підтримки українських та міжнародних організацій.

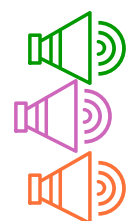
ЗАЛУЧЕННЯ ЖИТЕЛІВ ДО ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

4

ОСНи повинні активізувати процеси залучення жителів до спільного вирішення питань місцевого значення. ОСН як найнижча ланка системи місцевого самоврядування може виступати своєрідним "посередником" між місцевими органами влади та людьми. Наприклад, це можна зробити шляхом:

Використання механізмів місцевої демократії. Відповідно до законодавства, підзаконних та локальних нормативно-правових актів, ОСНи мають право ініціювати проведення громадських слухань, загальних зборів громадян за місцем проживання, консультацій з громадськістю. Відтак, жителі матимуть змогу висловити свої думки, пропозиції щодо вирішення питань місцевого значення. Особливо це актуально у сфері прийняття рішень органами державної влади та місцевого самоврядування.

Організації та проведення із залученням жителів до різних заходів (акцій, флеш-мобів, демонстрацій) у сфері освіти, культури, охорони навколишнього середовища, благоустрою, соціального захисту тощо. Це допомагатиме привернути увагу інших осіб (посадовців, депутатів, ЗМІ) та сприятиме у вирішенні важливих питань, проблем місцевого значення.

5

ПУБЛІЧНІСТЬ

ОСН мають ознаки органів публічної влади. У законі "Про органи самоорганізації населення" вони наділені не правами і обов'язками, як звичайні особи, а повноваженнями.

Діяльність ОСНів, як публічних осіб можна описати наступним чином:

Виконання власних та делегованих повноважень (діяльність, що може породжувати правові наслідки). Наприклад, ОСНи можуть брати участь у локальному нормотворенні, представництві інтересів мешканців на рівні із депутатами місцевих рад, здійснювати контрольну функцію у сфері ЖКП, сприяти іншим органам у виконанні їх повноважень тощо.

Організаційна діяльність. ОСНи можуть бути організаторами, співорганізаторами, учасниками публічних заходів, що відносяться до сфер діяльності ОСНів (наприклад, круглих столів, конференцій, прес-конференцій, флеш-мобів, акцій, демонстрацій).

Інформаційна діяльність. ОСНи чи їх об'єднання (асоціації) за наявності матеріальних ресурсів можуть створити власні веб-сайти, випускати друковані видання, вести сторінку у соціальних мережах, де повідомляти про важливі місцеві події, звітувати про виконану роботу тощо.

КОМУНІКАЦІЯ

6

Комунікаційна діяльність має важливе значення у сфері діяльності ОСН. Належним чином організований процес комунікації із мешканцями, громадськими об'єднаннями, господарюючими суб'єктами, органами влади та місцевого самоврядування, сприяє обміну інформацією, допомагає приймати ефективні рішення. Наприклад, ОСН може здійснювати таку комунікаційну діяльність:

Усна комунікація. Відповідно до сфер діяльності ОСН сюди можна віднести: прийом жителів керівником ОСНу; зустрічі представників ОСНу із посадовими особами місцевих органів влади, організацій, підприємств; організація та участь ОСН у публічних заходах; звернення ОСН на телефонні "гарячі лінії" органів влади тощо.

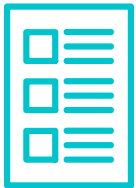

Письмова комунікація. Для отримання чи поширення точної та об'ємної інформації ОСН може надсилати до органів влади звернення (зауваження, скарги, пропозиції); запити на інформацію; запити на проведення громадської експертизи. Також, ОСН може видавати жителям довідки за місцем проживання, роботи, навчання; подавати грантові заявки, пропозиції; випускати газети, буклети, брошури тощо.

Візуальна комунікація. Для кращого розуміння інформації, яку бажає передати ОСН, він може використовувати плакати, флаєри, інфографіку, презентації, відеоролики тощо.

Для того, щоб ОСН став повноправним учасником будь-яких правовідносин, він має бути правосуб'єктивним. Правосуб'єктність ОСНу складається із наступних елементів:

Правоздатність та дієздатність ОСНу виникає з моменту його легалізації: повідомлення про заснування або реєстрації як юридичної особи. ОСН отримує вказані законом "Про органи самоорганізації населення" повноваження, а також інші передбачені законодавством права та обов'язки. Їх обсяг залежить від способу легалізації. Так, ОСНи які зареєстровані як юридичні особи мають більше повноважень, прав та обов'язків, ніж ті, що легалізовані шляхом повідомлення про заснування. ОСНи можуть бути учасниками різних правовідносин, наприклад, адміністративних, фінансових, господарських, цивільних, земельних.

Деліктоздатність ОСНу - це здатність нести відповідальність за свою діяльність. Незнання законів не звільняє від відповідальності. Наприклад, ОСН може нести цивільно-правову, фінансову відповідальність. До кримінальної відповідальності може бути притягнута лише фізична особа, наприклад, голова ОСН внаслідок вчинення кримінально-караного діяння, що пов'язане із перебування цієї особи на посаді голови ОСН.

ЗАХИСТ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ

ОСНи мають право захищати свої і жителів права та інтереси. Відповідно до чинного законодавства України до механізмів захисту, які можуть використовувати ОСНи можна віднести:

Вирішення спору у порядку розгляду його **третейським судом** (третейський суд може розглядати лише цивільні та господарські спори).

Адміністративне оскарження порушених прав до органів державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів.

Звернення до **Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини** (уповноважений розглядає звернення щодо відносин, які виникають між заявником та органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх посадовими і службовими особами).

Судовий захист у порядку конституційного, адміністративного, цивільного, господарського судочинства.

Міжнародний захист (наприклад, звернення до Європейського суду з прав людини).

Навчання є важливим елементом, який впливає на ефективну діяльність ОСНУ. Обмін досвідом - це важливий аспект розвитку, вдосконалення ОСНів.

Під час вибору **навчання для представників ОСНів** потрібно враховувати їх вікову категорію, досвід, освіту. На сьогодні існують різні навчання (програми), наприклад, лекції, семінари, тренінги, школи, work-shop тощо. Навчання можна проводити з тематик: розвитку лідерських, управлінських, комунікаційних навичок; засвоєння методів попередження та виходу із конфліктних ситуацій, ведення переговорів; правових тематик тощо. Інформацію про проведення таких безкоштовних навчань можна знайти на Інтернет-сайтах: "Самоорганізація в громаді", "Відродження", "ГУРТ", "Громадський простір" та ін.

Обмін досвідом, що отриманий ОСНОм може відбуватися із різними особами (ОСНами, громадськими об'єднаннями, органами публічної влади) та різними способами (повідомлення у ЗМІ; власних Інтернет-ресурсах та друкованих виданнях; публічних, навчальних заходах). Важливо обмінюватися, як позитивним, так і негативним досвідом.

ЗВІТУВАННЯ

Звіт це повідомлення (інформація) про виконану роботу за певний проміжок часу. **ОСН, щоб показати результати своєї діяльності може використовувати різні види звітів**, наприклад:

ОСН, які зареєстровані як юридичні особи мають подавати **податкові звіти**, вести відповідну бухгалтерію.

За змістовною частиною **звіт про діяльність ОСН може бути побудований як текстовий, цифровий, візуальний**. Такі звіти можна формувати як разом, так і окремо.

За часовим проміжком **звіт про діяльність ОСН може формуватися як річний, квартальний, одноразовий**. На практиці ОСНи складають річні звіти. Одноразові звіти ОСНам варто готувати після виконання важливої роботи, наприклад, після проведення робіт із благоустрою, надання допомоги соціально-незахищеним верствам населення.

Звіт про діяльність ОСНУ (за необхідності) може бути представлений усно, наприклад, за допомогою презентації, що доповнюватиме його змістовну частину. Під час усного звіту можна обговорити важливі моменти, проблеми із представниками місцевої влади, громади.

ПРО ЦЕНТР

Інформаційно-правовий центр "Наше право" - неприбуткова громадська організація, незалежний експертно-аналітичний центр, який створений і зареєстрований 20 липня 2000 року.

Основні напрями діяльності:

- громадський контроль (watchdog) та доступ до інформації;
- аналіз політики та нормотворення;
- місцева демократія, самоорганізація та децентралізація;
- судовий захист порушених прав і свобод;
- юридичне консультування;
- публічні обговорення та тренінги;
- конституційне судочинство.

Центр підтримує функціонування сайтів **Громадський портал Львова** www.gromada.lviv.ua, **Пасажири про маршрутки** www.marshrutka.net.ua та **Конституційне звернення: практика та особливості** www.constitutio.org.ua.

3 грудня 2012 р. розпочав роботу **Львівський ресурсний центр для органів самоорганізації населення**.

Його створено на базі Інформаційно-правового центру "Наше право", Львівського юридичного товариства, Фондації імені Григорія Яхимовича, Колегії громадських експертів і консультантів та Львівського обласного осередку ВГО "Асоціація сприяння самоорганізації населення".

Місія ресурсного центру: підтримка діяльності самоорганізованих ініціатив шляхом надання системної та комплексної юридичної допомоги, представництва інтересів, проведення інноваційних навчальних тренінгів щодо створення та діяльності ОСН, розробка та лобіювання проектів локальних актів стосовно функціонування та розвитку ОСН, а також запровадження ефективної системи комунікації, поширення історій успіху та популяризації самоорганізації.

Ключові завдання:

- збільшення кількості створених ОСНів та якості (змістовності) діяльності діючих ОСНів;
- збільшення популяризації ідеї самоорганізації серед органів влади та громадськості як реальної альтернативи і механізму у вирішенні питань окремих місцевого значення;
- створення умов і механізмів для покращення діяльності органів самоорганізації населення на Львівщині.

 міжнародний фонд
Відродження
INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

інформаційно-правовий центр
НАШЕ ПРАВО

З питань створення та діяльності ОСН звертайтеся до Львівського ресурсного центру для органів самоорганізації населення:

м. Львів, вул. Джерельна, 38, оф. 305-Б,
тел/факс: (032)-295-76-17, (097)-459-15-14 ,
e-mail: nashepravo@gmail.com

Порадник підготовлено
громадською організацією "Інформаційно-правовий центр "Наше право"
за підтримки програми "Демократична практика" МФ "Відродження"